

УДК 785:780.642.2(477.54):78.0

DOI 10.34064/khnum1-59.06

Литвищенко Олександр Володимирович

аспірант кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського;

e-mail: sasha.litwish128@gmail.com

ORCID 0000-0002-5028-4000

**СТУДЕНТСЬКИЙ ОРКЕСТР БАЯНІСТІВ ТА АКОРДЕОНІСТІВ
ХНУМ ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО: ОСОБЛИВОСТІ
СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ**

Метою статті є розгляд еволюції творчої діяльності студентського навчального колективу – оркестру баяністів та акордеоністів – та визначення ролі його фундатора, заслуженого діяча мистецтв України, професора О. І. Назаренка. Колектив під його орудою існує вже понад 28 років, він досягнув значних успіхів і набув власного творчого вигляду, його діяльність привертає пильну увагу мистецького загалу та викликає науковий інтерес, що зумовлює актуальність позначеної теми. Композиторський доробок О. Назаренка висвітлювався харківськими баяністами-науковцями Ю. Дяченком (2012), М. Плющенком (2017), С. Пташенком (2013), І. Снедковим (2016), А. Стрільцем (2018), але автори не звертались до розгляду диригентської діяльності О. Назаренка і проблем виконавської майстерності оркестру баяністів та акордеоністів ХНУМ, керівником якого він є.

Методологія дослідження базується на сукупності історичного, жанрово-стильового та інтерпретаційного підходів. Комплексний аналіз діяльності студентського оркестру та його керівника О. Назаренка дозволив визначити певні етапи та основні напрями професійного розвитку колективу. В фокусі уваги – принципи роботи О. Назаренка-диригента зі студентським оркестром, складеним з однорідних інструментів. На основі аналізу роботи митця висвітлені питання специфіки методики викладання, добору репертуару, особливості аранжування для баянно-акордеонного оркестру.

Результати й висновки дослідження. Багатогранна діяльність О. Назаренка як керівника та диригента оркестру є дуже важливою для збе-

режесня в репертуарі та оновлення творів зарубіжних і українських, зокрема, харківських, композиторів, а виховання ним молодих музикантів-професіоналів сприяє розвитку українського народно-інструментального виконавства. Під керівництвом майстра студенти оволодівають широким спектром виконавських можливостей інструменту – яскравою палітрою штрихової техніки та прийомів звукоутворення, плавним міховедінням, розвивають уявлення щодо роботи над музичним твором та навчаються оркестровому мисленню. **Вперше** складено повний репертуарний список оркестру, що дає уявлення про масштабність і зміст його діяльності, демонструє принципи відбору творів, які відбивають художній смак та вподобання диригента-керівника.

■ **Ключові слова:** виконавська майстерність, диригентська діяльність, репертуар, студентський оркестр баяністів та акордеоністів.

Постановка проблеми. Досвід становлення та професійного розвитку оркестру баяністів та акордеоністів ХНУМ імені І. П. Котляревського та діяльність його керівника – корифея харківської баянної школи *Олександра Івановича Назаренка* – видатного представника баянного мистецтва України другої половини ХХ – початку ХХІ ст., заслуженого діяча мистецтв України, професора – привертає останнім часом особливу увагу мистецького загалу та викликає науковий інтерес. Колектив під орудою О. Назаренка існує вже понад 28 років, досягнувши за цей час значних успіхів. Оркестр має своє «обличчя» – вишуканий репертуар, традиції якого закладені керівником та поцінуються в колах музичної спільноти Харкова. Отже, назріла потреба у вивченні діяльності і доробку колективу та різнобічного творчого і педагогічного досвіду його керівника, в тому числі – диригентського. Тим більше, що існує особлива специфіка роботи колективу – постійна текучість кадрів. Досвідчені оркестранти випускаються з вишу, колектив поповнюється новою силою студентів, які долучаються до творчого процесу оркестрового музикування. Тому вивчення досвіду виховної роботи досвідченого майстра з цим оригінальним колективом постає **вельми актуальним завданням для дослідника** сучасної музичної культури.

Аналіз публікацій. Різним аспектам творчості музиканта присвячено кілька праць харківських баяністів-науковців Ю. Дяченка (2012),

М. Плющенко (2017), С. Пташенка (2013), І. Снедкова (2016), А. Стрільця (2018), які допомагають висвітлити особливості багатовекторної діяльності музиканта. Проблематика композиторського доробку О. Назаренка достатньо висвітлена в цих роботах. Однак згадані автори **не звертались до розгляду диригентської діяльності О. Назаренка та проблем виконавської майстерності оркестру баяністів та акордеоністів ХНУМ імені І. П. Котляревського, керівником якого митець є вже більш ніж чверть століття.**

Отже, **об'єкт цього дослідження** – студентський оркестр баяністів та акордеоністів Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського; **предмет** – особливості становлення та професійного розвитку колективу.

Мета статті – розгляд процесу еволюції творчої діяльності студентського оркестру баяністів та акордеоністів та визначення ролі його фундатора, О. І. Назаренка.

Методологія дослідження базується на сукупності історичного, жанрово-стильового та інтерпретаційного підходів.

Виклад основного матеріалу. На початку 90 років ХХ ст. на кафедрі народних інструментів навчалось багато студентів, у тому числі, велика кількість баяністів та акордеоністів з високим рівнем підготовки (до 10 баяністів на одному курсі). Поштовхом до створення студентського оркестру баяністів та акордеоністів стала ідея надати студентам можливість реалізовувати свій творчий потенціал в такому оркестрі, де представлені однорідні інструменти. У вересні 1993 р. кафедра народних інструментів доручає О. І. Назаренку очолити новий творчий підрозділ – студентський оркестр баяністів та акордеоністів ХДУМ імені І. П. Котляревського. На ґрунті кропіткої роботи О. Назаренка колектив почав набирати професійних обертів, поступово розширюючи діапазон оригінального репертуару та підходи до інтерпретації оркестрових творів.

До того, як О. Назаренко почав працювати з оркестром баяністів та акордеоністів Харківського університету мистецтв, він, від 1968 р., працював з ансамблями баяністів ДМШ № 6 та ДК ХТЗ, згодом – з оркестром акордеоністів ДМШ №9. В роботі з цими дитячими колективами професор багато уваги приділяв творчому зростанню своїх

вихованців та практикував створення власних аранжувань музичних творів з метою набуття досвіду в цій сфері. До виконавського репертуару, з яким митець працював на ранньому етапі своєї роботи з оркестрами баяністів-акордеоністів, входили такі твори, як «Петрушка» В. Косенко (1982), «Марш», Л. Бетховена, Три п'єси із циклу «На зеленому лузі» О. Гречанінова, Куранта з музики до к/ф «Петро Перший» (1984), «Російська картина» (1985) В. Щербачова й К. Молчанова, «Слався, рідна держава!» (1988) О. Новикова й Г. Фінаровського. Вони були надруковані у видавництвах «Музика» (Москва) та «Музична Україна» (Київ).

З початку існування студентського оркестру до складу колективу входило 20–25 оркестрантів. Учасників було поділено на групи; для балансу студенти різних рівнів підготовки сиділи за одним пультом. Таке правило ввів О. Назаренко для досягнення звукового та виконавського балансу. З метою досягнення тембрально-колеристичної яскравості звучання до складу оркестру баяністів та акордеоністів керівник долучає інструменти симфонічного оркестру – флейту, гобой, тубу та арфу. Згодом, коли репертуар почав збагачуватись, до складу оркестру були введені ударні інструменти (литаври, бубон, трикутник, оркестрові дзвіночки, малий барабан) та синтезатор.

Отже, завдяки творчому натхненню керівника та високопрофесійному ставленню його до своєї справи, в стінах університету мистецтв з'являється «творча родзинка» – самостійна концертна одиниця, учасники якої готові були до самовдосконалення та нових звершень.

На етапі *творчого зростання* виникла проблема відбору репертуару для оркестру баяністів та акордеоністів. Друкованих матеріалів для колективу саме такого складу зовсім не було (або було недостатньо). О. Назаренко займався аранжуванням нових творів, які були менш популярні, але цікаві для студентів та слухачів. Він звертався до своїх колег, які вже мали багатий досвід в питаннях інструментовки та аранжування, – композиторів Ю. Алжнева та А. Гайденка, перу яких належать інструментовані твори. Репертуар оркестру раннього періоду містить такі твори: Л. Боельман, «Готична сюїта» (самий перший твір колективу); Ф. Крейслер, «Маленький Віденський марш»; Ж. Бізе, Циганська пісня з опери «Кармен»; Й. Брамс, «Угорський та-

нок» № 2; А. Гайдено, «Вечір у горах»; А. П'яццола, «Adios Nanino» та «Грасанара». В аранжуваннях завжди присутні художній смак, міра та досконалість форми.

Відмітимо творчий зв'язок та співпрацю колективу із композитором В. Чепеленко, який мав феноменальний слух та особливу чутливість до музичної фактури, що надавало йому можливість розділити усі голоси по партіям з великою точністю. За його допомоги було написано дирекції до таких яскравих творів, як «Ноктюрн» А. Індри та «Блакитний прелюд» Дж. Бішопа.

Репертуар оркестру щороку поповнювали чотири-п'ять нових творів. Більш ніж за чверть століття діяльності колективу його творча скарбничка накопичила майже 100 творів класичної, народної, естрадно-джазової та оригінальної музичної літератури для баяна. Відмінною рисою репертуару оркестру баяністів та акордеоністів є наявність крупних форм та сюїтних циклів. Перша частина в них жвава, активна; друга – кантиленна, третя – швидка та віртуозна. Чому саме крупні форми та сюїти з творів?

З перших років існування оркестр баяністів та акордеоністів бере активну участь в підготовці програм для випускників до державних екзаменів з диригування. Обов'язковою вимогою до іспиту є підготовка нового інструментованого твору для оркестру, який, за традицією, залишався в репертуарній скарбниці як дарунок від диригента. Серед випускників кафедри народних інструментів є такі, які диригували оркестром баяністів та акордеоністів на державному іспиті, – В. Кириченко, Т. Липчанська (Пасичинська), О. Ніколаєнко, Ю. Дяченко, А. Безрук, С. Іларіонов, А. Іванов, О. Литвищенко, А. Білобок та інші.

Оркестр, який працює над підготовкою державної програми для диригентів-випускників, має дотримуватися певних положень щодо виконання творів. Наприклад, містити «українську тему», яку, зазвичай, представляють такі твори українських авторів, як «Слобожанський краєвид» О. Назаренка, «Пішла б на музики» Л. Колодуба, «Українське капричіо»; В. Подгорного та інші. А також твори, які дають можливість диригентові розкрити різні сторони своєї майстерності: наприклад, «Зимова сюїта», де перша п'єса – твір О. Морозова «Сходина

до різдвяного святкування», а інші два – композитора К. Молчанова, «Хоровод» та «Зимова дорога»; або цикл с трьох творів одного автора, наприклад, А. П'яццоли («Танго-сьюта» («Adios Nonino», «Frasnapara», «Violentango»), П. Чайковського («Ранкова молитва», «В церкві», «Пісня шарманщика») і т. п. Крупну форму в концертному репертуарі оркестру представляють такі твори, як Концерт Й. С. Баха для фортепіано з оркестром d-moll, «Літо» з «Пор року» А. Вівальді, Увертюра до опери «Попелюшка» Дж. Россіні, «Ballet Tango», А. П'яццоли, Концерт для ксилофона з оркестром Т. Маюдзумі та ін. Отже, підготовка до державних іспитів, виконання й створення циклічних композицій є частиною роботи студентського колективу.

З диригентською діяльністю щільно пов'язаний і композиторський доробок О. Назаренка, адже він поповнює репертуар оркестру власними творами та перекладеннями, серед яких – «Ліричний хоровод» на тему української народної пісні «Ой, у гаю, при Дунаю», «Слобожанський краєвид» та інші. На базі власних аранжувань для оркестру баяністів та акордеоністів О. Назаренко сформував збірку творів для двох фортепіано (2017), яка збагатила навчальний репертуар в класі диригування. Окремі твори з цієї збірки були чудово виконані лауреатами міжнародних конкурсів, піаністами О. Копелюком та І. Седюком.

Студентський оркестр баяністів та акордеоністів запрошує до спільного музикування солістів різних спеціалізацій викладацького та студентського рівнів. Так, з оркестром співпрацювали народні артисти України, співаки О. Чубарева та В. Болдирев, заслужені артистки України Л. Величко та О. Старікова, лауреати міжнародних конкурсів Я. Боброва, Д. Костенко, Дзіо Тао, Д. Лебедева (вокал), Д. Жаріков (баян), Ю. Дяченко (баян), А. Чумаченко, О. Михайлова (фортепіано), Р. Таранов (гітара), Н. Степанова, Н. Безгодкова, О. Довгополова (скрипка), С. Греченко (ксилофон), С. Щєбликін, М. Ільєнко (труба), О. Приженков (труба), А. Шморгун (гусла, клавішні).

Знаковою для колективу подією була його участь у IX Міжнародному конкурсі-фестивалі у місті Пшемисль (Польща, 2000), де оркестранти під орудою О. Назаренка отримали звання дипломантів. Зазначимо, що до Польщі оркестр поїхав у зменшеному складі (5 ба-

яністів, 3 акордеоністи та синтезатор). Разом із студентами на сцені в якості оркестранта та концертмейстера виступав О. Назаренко, який виконував партію другого баяну (відео-запис конкурсу був оцифрований та зберігається нині в архіві оркестру).

Оркестр веде активну концертну та фестивальну діяльність в Харкові та за його межами, виступаючи на сценічних майданчиках Харківської обласної філармонії, Театру опери та балету імені М. Лисенка, Музичного фахового коледжу імені Б. Лятошинського, Вищого коледжу мистецтв, ЦПКВ імені М. Горького, театрального факультету ХНУМ імені І. П. Котляревського, дитячих шкіл мистецтв та музичних шкіл міста, а також запрошувався до Інституту мистецтв та культури м. Белгород, дав серію концертів в місті Пшемисль (Польща).

Колектив є учасником щорічного всеукраїнського фестивалю «День баяна та акордеона» (проводиться від 2012 р.), міжнародного фестивалю «Харківські асамблеї», в якому оркестр бере активну участь. Оркестр звучав у ранкових ефірах на Обласному радіо і Харківському телебаченні, має фондові записи на радіо. Виконавці вражають тонкою музичальністю, нестримним темпераментом та віртуозністю. До речі, оркестр має достатньо широке коло шанувальників, уважних слухачів.

Оркестрова виразність звучання оркестру баяністів залежить від якості та характеру диференціації партій, яка відбувається під час написання аранжувань та інструментовок, а потім реалізується в звучанні в процесі репетицій, де уточнюються інтонаційні, штрихові, тембро-динамічні його характеристики. Під час репетицій О. Назаренко сам демонструє точність штрихових відтінків та виразну гру, ілюструє, як правильно треба зіграти той чи інший фрагмент. Влучну характеристику діяльності митця в роботі з оркестром баяністів та акордеоністів надав М. Плющенко (2017: 146): «...Оркестрові групи він мислить по аналогії з симфонічним оркестром. Для симфонізації складу Олександр Іванович часто долучає інструменти симфонічного оркестру – скрипку (Ф. Крейслер, «Прелюдія та алегро у стилі Пуньяні»), трубу (Е. Рознер, «Блакитний прелюд»), литаври (Д. Шостакович, Увертюра до к/ф «Овод») та ін. Гобой та флейта присутні в оркестрі постійно. Серед вимог музиканта до учасників оркестру – виразність

виконання, увага до всіх динамічних нюансів, злагоджена комунікація в ансамблі (підхоплення перегуків, «слухання» партнера)».

Оркестранти під час репетицій за рекомендаціями керівника навчаються наслідувати інструментам симфонічного оркестру (грати тягучі органні звуки, імітувати скрипкові штрихи та прийоми). Баян та акордеон володіють досить широким спектром виражальних засобів та тембрових імітацій. Виходячи з особистого досвіду роботи в оркестрі, зазначимо, що така ретельна робота над музичною тканиною та сферою образного мислення загалом чинить особливий вплив на оркестрантів, сприяючи активному формуванню їхньої професійної майстерності. О. Назаренко не залишає без уваги жодного студента-оркестранта, наче на індивідуальному занятті в класі за спеціальністю.

За період музикування в оркестрі студенти навчаються правильно мислити та набувають широкий спектр навичок професійного володіння інструментом, в них формується вміння дослухатися до інших партій. Швидко розвивається відчуття ансамблю, збагачується штрихова техніка, поповнюється палітра прийомів звукоутворення, формуються навички оркестрового мислення. Разом з тим, гра на однорідних інструментах дає оркестранту можливість оволодіти вмінням виокремити, зіграти яскраво своє соло, зокрема, виразно провести кантилену.

Існує думка, що оркестр баяністів та акордеоністів – це «велика гармошка». Таке визначення ніяк не можна застосовувати до цього яскравого колективу, тому що той рівень майстерності – точність деталей звукоутворення, багатство артикуляційних можливостей, ансамблевий баланс, темброве розмаїття разом з чітким розумінням художнього змісту музики – який впроваджує та вимагає від студентів О. Назаренко, дозволяє звести колектив до рангу високопрофесійних та успішних.

Висновки. Діяльність О. Назаренка як керівника та диригента дуже багатогранна. Його внесок у збереження та оновлення творів європейських, радянських, українських та, зокрема, харківських композиторів є вельми значним. Виховання молодих музикантів-професіоналів сприяє справі розвитку українського народно-інструментального виконавства. Під керівництвом майстра студенти оволодівають

широким спектром виконавських можливостей інструменту – яскравою палітрою штрихової техніки та прийомів звукоутворення, плавним міховедінням, розвивають свої уявлення щодо роботи над музичним твором та навчаються оркестровому мисленню.

Отже, основним завданням студентського оркестру баяністів та акордеоністів ХНУМ імені І. П. Котляревського є якісне відтворення, розширення та оновлення репертуару, оволодіння техніками аранжування та майстерністю філігранної гри в ансамблі, розвиток власної творчої індивідуальності інструменталіста-віртуоза.

Ретельна робота по вивченню творчої діяльності студентського оркестру баяністів та акордеоністів надала можливість скласти повний репертуарний список колективу, що містить майже 100 творів (див. **Додаток, Таблиці 1 і 2**).

Таким чином, оркестр баяністів та акордеоністів можна назвати своєрідною творчою лабораторією, в якій керівник та оркестранти перевіряють створені аранжування на практиці під час репетицій; шукаючи необхідні штрихи та прийоми звукового інтонування на шляху до високохудожнього виконавства.

ДОДАТОК

Таблиця 1.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ТВОРИ

Аляб'єв А. «Вечірній дзвін»	Рамо Ж.-Годовський Л. «Менует»
Бах Й. С. «Fughetta-super»	Piazzolla A. «Adios Nanino»
Боельман Л. «Готична сюїта»	Брамс Й. «Угорський танок» № 2
Бородін О. «В монастирі»	Золотухін В. «Сільські награвання старого Техасу»
Гайденко А. «Вечір в горах»	Рахманінов С. «Прелюдія» d –moll
Глотов В. «Звичайний шлягер»	Piazzolla A. «Violentango»
Гріг Е. «Танок ельфів»	Рамо Ж. «Курка»
Дербенко Є. «Бугі-Вугі»	Россіні Дж. Увертюра до опери «Попелюшка»
Золотарьов Вл. «Скоморохи при дворі»	Малатс Х. «Іспанська серенада»
Зубицький В. «Свято в горах»	Стравінський І. «Танго»
Каччині Д. «Ave Maria»	Індра А. «Ноктюрн»

Колодуб Л. «Пішла б на музики»	Молчанов К. «Руська картина»
Масне Ж. «Арієта»	Ваген Н. «Потяг на Чата нугу»
Масне Ж. «Севільяна» з опери «Дон Сезар де Базан»	Ліст Ф. «Ракоці-марш»
Мошковський М. «Іспанський танок»	Римський-Корсаков М. «Політ джмеля» із опери «Казка про царя Салтана»
Мусоргський М. «Балет невилуплених пташенят»	Рамо Ж. «Тамбурин»
Назаренко О. «Ліричний хоровод»	Прокоф'єв С. «Романс»
Назаренко О. «Слобожанський краєвид»	Галинін Г. Сюїта, І-ч.
Назаренко О. Концертна самба «Amorado»	Косенко В. «Петрушка»
Подгорний В. «Дорогою довгою»	Бах Й. С. Прелюдія та fuga f-moll
Подгорний В. «Українське капричіо»	Россіні Дж. Увертюра до опери «Сорока-воровка»
Подгорний В. «Циганська рапсодія»	Piazzolla A. «Ballet tango»
Скулте А. «Арієта»	Кореллі А. «Сюїта»
Харісов В. «Пісня старого горця»	Рахманінов С. «Скерцо» d-moll
Чайковський П. «В церкві»	Паулс Р. «Маєстро»
Чайковський П. «Ранкова молитва»	Дунаєвський І. «Танго та блюз»
Чайковський П. «Маленька увертюра»	Венявський Г. «Полонез» D-dur
Чайковський П. «Пісня шарманщика»	Дашкевич В. Увертюра до к/ф «Шерлок Холмс»
Чайковський П. «Скерцо»	Крейслер Ф. «Маленький Віденський марш»
Чайковський П. «Танець півнів»	Рахманінов С. «Етюд-картина»
Чайковський П. «Трепак»	Морозов І. «Сходи до різдвяного святкування»
Чайковський П. Симфонія № 2. Фінал	Тізол Х. «Караван»
Чаплін Ч. вальс «Вогні нічного міста»	Piazzolla A. «Fracanara»
Шостакович Д. Увертюра до к/ф «Овод»	Прокоф'єв С. Галоп з балету «Попелюшка»
Штраус Й. «Полька-піцикато»	Прокоф'єв С. Вальс з балету «Попелюшка»

Шуберт Ф.-Лист Ф. «В дорогу»	Бізе Ж. Циганська пісня з опери «Кармен»
Якушенко І. «Увертюра-Буф»	

Таблиця 2.

АКОМПАНеМЕНТИ

Бах Й. С. Концерт для ф-но з оркестром <i>d-moll</i>	Українська народна пісня «Ой я знаю, що гріх маю»
Бішоп Дж. «Блакитний прелюд»	Українська народна пісня «Чорнії брови, карії очі»
Богуславський М. «Темна ніч»	Крейслер Ф. «Прелюдія та АLEGRO в стилі Пуньяні»
Вівальді А. Концерт «Літо» <i>g-moll</i>	Лисенко М. «Безмежнеє поле»
Капуа Е. «O, Sole Mio»	Українська народна пісня «На вулиці скрипка грає»
Куртіс Е. «Повернись в Соренто»	Маюдзумі Т. Маленький концерт для ксилофону та оркестру
Кос-Анатольський А. «Два потоки з Чорногори»	Лисенко М. Пісня Наталки з опери «Наталка-Полтавка»
Кос-Анатольський А. «Коли заснули сині гори»	Андрієвська Н. «Якби я вміла вишивати»
Кос-Анатольський А. «Про тебе мрію»	Назаренко О. «Гра хвиль»
Кос-Анатольський А. «Солов'їний романс»	Новачек О. «Perpetuum mobile»
Харісов В. «Регтайм»	Фальво Р. «Скажіть ви їй»

ЛІТЕРАТУРА

- Давидов, М. (2005). *Історія виконавства на народних інструментах*. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 419.
- Плужніков, В. (2016). *К. Л. Дорошенко – диригент, педагог, просвітник*: (Монографія). Харків: Колегіум, 338.
- Плющенко, М. (2017). Вектори творчості Олександра Назаренка: від виконавства до композиторської діяльності. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 47, 138–150.
- Снедков, І. (2016). *Харківська школа баянно-акордеонного мистецтва: генеза становлення та кращі імена*. Харків: ФОП Шейніна О. В, 98.

Стрілець, А. (2018). Харківська регіональна школа гри на баяні (акордеоні): історія, виконавські пріоритети, персоналії. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 49, 141–156.

Oleksandr Lytvyshchenko

Postgraduate Student at the Department of Interpretology and Music Analysis,
Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University;

e-mail: sasha.litwish128@gmail.com

ORCID 0000-0002-5028-4000

**THE STUDENT BAYAN AND ACCORDION ORCHESTRA AT KHARKIV
I. P. KOTLYAREVSKY NATIONAL UNIVERSITY OF ARTS: SPECIFICS
OF FORMATION AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT**

Statement of the problem. *The purpose of this article is to consider the evolution of the creative activity of the student training collective – the Orchestra of Bayans and Accordions – and to determine the role of its founder, Honored Artist of Ukraine, Professor **Oleksandr Ivanovych Nazarenko**, a conductor, an outstanding representative of the Ukrainian bayan art (second half of the 20th – early 21st centuries).*

Relevance and scientific novelty of the study. *The team under his leadership has existed for over 28 years, it has achieved significant success and acquired its own creative form, and its activities attract the attention of the artistic community and arouse scientific interest, which determines **the relevance of this topic**. O. Nazarenko's composer creativity were covered by Kharkiv bayan players and scientists Yu. Dyachenko (2012), M. Plushenko (2017), S. Ptashenko (2013), I. Snedkov (2016), A. Strilets (2018), but **the authors did not address** to consideration of O. Nazarenko's activity as an orchestral conductor and the problems of performing skills of the orchestra of bayans and accordions at Kharkiv National University of Arts, the head of which he is.*

The research methodology *is based on a set of historical, genre-style and interpretive approaches. A comprehensive analysis of the activities of the student orchestra and its leader O. Nazarenko allowed to identify certain stages of professional evolution and the main directions of team development. Particular attention is paid to the consideration of O. Nazarenko's conducting activity and*

the principles of his work with a student orchestra composed of homogeneous instruments. Based on the analysis of the artist's work, the issues of specifics of teaching methods, selection of quality repertoire, peculiarities of arrangement for orchestra of bayans and accordions are investigated.

Results and conclusions of the study. *O. Nazarenko's multifaceted activity as the director and conductor of the Student Bayan-Accordion Orchestra is very important for preserving in the repertoire and updating works of foreign and Ukrainian, in particular, Kharkiv, composers, and his education of young professional musicians contributes to the development of the Ukrainian folk instrumental performing. Under the guidance of the master, students master a wide range of instrumental capabilities – a bright palette of stroke techniques and techniques of sound production, smooth bellows movement, develop their ideas about working on a piece of music and learn orchestral thinking. Thus, the main task of the Student Bayan and Accordion Orchestra at Kharkiv National University of Arts is to present a qualitative repertoire, master various orchestra arrangement techniques and peculiarities of filigree ensemble performance. For the first time, a complete repertoire list of the orchestra was compiled, which gives an idea of the scale and content of its activities, demonstrates the principles of selection of works that reflect the artistic taste and preferences of the conductor.*

■ **Key words:** *performance skills, conducting activity, repertoire, student bayan and accordion orchestra.*

REFERENCES

- Davydov, M. (2005). *Istoriia vykonavstva na narodnykh instrumentakh [The history of the performing on the Ukrainian folk instruments]*. Kyiv: NMAU im. P. I. Chaikovskoho, 419 [in Ukrainian].
- Plushchenko, M. (2017). *Vektory tvorchosti Oleksandra Nazarenka: vid vykonavstva do kompozytorskoï diialnosti [Vectors of the works by Alexander Nazarenko: from artistic performing to composer's activity]*. *Problemy vzaïemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity [Problems of interaction of art, pedagogy and theory and practice of education]*, 47, 138–150 [in Ukrainian].
- Pluzhnikov, V. (2016). *K. L. Doroshenko – dyryhent, pedahoh, prosvitnyk [K. L. Doroshenko – a conductor, a pedagogue, an educator]*. (Monograph). Kharkiv: Kolehium, 338 [in Ukrainian].

- Sniedkov, I. (2016). *Kharkivska shkola baianno-akordeonnoho mystetstva: heneza stanovlennia ta krashchi imena [Kharkov school of bayan-accordion art: the genesis of formation and the best names]*. Kharkiv: FOP Sheinina O. V, 98 [in Ukrainian].
- Strilets, A. (2018). Kharkivska rehionalna shkola hry na baiani (akordeoni): istoriia, vykonavski pryorytety, personalii [Kharkiv regional school of bayan and accordion playing: the history, the performing priorities and the personalities]. *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity [Problems of interaction of art, pedagogy and theory and practice of education]*, 49, 141–156 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19 лютого 2021 року.